

Adviesraad Sociaal Domein Valkenburg aan de Geul
De heer W. Bolt, voorzitter
p/a Prins Willem Alexanderlaan 67
6301 TS Valkenburg aan de Geul

Valkenburg, 25 juni 2021

Betreft: Reactie op advies ASD versterkingsplan Sociaal Domein.
Uw nummer:--. Ons nummer: Z.1194208.
Behandeld door: F. Kuijpers.

Geachte heer Bolt,

Op 21 juni 2021 ontvingen wij uw advies met betrekking tot de Raadsnota Versterkingsplan Sociaal Domein. U adviseert om:

1. Het onderdeel Versterkingsplan Sociaal Domein aan te houden en nog niet ter accordering voor te leggen aan de gemeenteraad totdat meer landelijke en regionale duidelijkheid wordt gecreëerd en de nodige financiële correcties kunnen worden gemaakt in het voorgestelde Versterkingsplan Sociaal Domein.
2. In deze periode een duidelijker bestuurlijke beleidsvisie toe te voegen aan het Versterkingsplan Sociaal Domein opdat duidelijk wordt of en zo ja, welke netwerkende, responsieve overheid met een interactieve bestuursstijl de gemeente Valkenburg aan de Geul wil zijn.

In deze brief onze reactie op uw advies. Maar eerst willen wij u bedanken voor uw uitgebreide en doorwrochte reactie.

Vooraf

“De prachtige handreikingen en uitgangspunten ten spijt waarmee het Versterkingsplan Sociaal Domein begint,” lezen wij in uw advies op pagina 5. Wij lezen in uw advies heel veel van wat wij willen bereiken met dit *Versterkingsplan*. Toch komt u op punten tot heel andere interpretaties dan wij hebben bedoeld, de woorden ‘ten spijt’ wijzen daarop. Voor ons is dit ‘anders lezen dan wij het bedoelen’ aanleiding om kritisch te kijken naar de manier waarop we zaken hebben opgeschreven. In onze reactie proberen wij duidelijk te maken dat onze ideeën echt niet zoveel verschillen van de uwe. Wij doen dat aan de hand van ons antwoord op de twee adviezen die u ons geeft.

Onze reactie

Wij willen de hulp en ondersteuning aan onze inwoners verbeteren en vergemakkelijken en de kracht van onze gemeenschappen te versterken. Daar willen wij mee beginnen en daarvoor is het Versterkingsplan opgesteld en daarom willen wij er nu mee aan de slag.

Waarom willen wij niet wachten?

In uw advies schrijft u: *“Niet alleen de tekorten bij Jeugdzorg zijn enorm. Ze worden overstege door de tekorten bij het onderdeel WMO. Staan individuele gemeenten nu misschien nog sterk vanwege hun sterke kaspositie, een groot aantal mensen (170.000) maakt nu nog geen gebruik van hen toekomstige ondersteuning. Hoe daar mee om te gaan?”* Een goede vraag. Ter beantwoording van die vraag is nu juist het *Versterkingsplan* opgesteld. In dat plan maken wij duidelijk hoe wij daarmee om willen gaan. Wij willen niet wachten om inhoudelijke en financiële redenen die we hieronder toelichten.

Inhoudelijke redenen

Naar een betere, makkelijkere ondersteuning en sterkere gemeenschappen

Wij willen actief aan de slag met veranderingen in dit *Versterkingsplan* en zo de ondersteuning aan onze inwoners te verbeteren en vergemakkelijken en de kracht van onze gemeenschappen te versterken. Onze financiële situatie is daarbij een aanleiding maar zeker niet de enige. Zelfs als onze financiële situatie rooskleuring was dan nog moeten we met deze investering in een versterking en verbetering van de hulp en ondersteuning aan onze inwoners aan de slag. Neem de jeugdzorg. In Valkenburg maakte de afgelopen jaren gemiddeld zo'n 14 procent van de jeugdigen gebruik van geïndiceerde jeugdhulp. Dat is flink meer dan het landelijk gemiddelde van ongeveer 10%. Dat moet en kan anders en dat heeft de gemeenteraad op 12 april 2021 onderschreven met het vaststellen van het *Jeugdbeleid van, voor en door de jeugd*. Beleid dat precies de weg inslaat die aan de basis ligt van het *Versterkingsplan* namelijk investeren in preventie en jeugdigen motiveren en stimuleren om zich in te zetten voor zichzelf, elkaar en de gemeenschap. Een richting die u onderschreef met de woorden: *“Juist door inzetten op preventie kunnen op langere termijn hogere kosten voorkomen worden. De ASD ziet de nota als een belangrijke verandering in het jeugdbeleid en als een heel waardevolle investering voor de middellange en lange termijn voor de jeugd in het bijzonder en de samenleving in het algemeen. Daarbij getuigt het van respect voor onze jeugd, die de voorgestelde voorzieningen (te) lang heeft moeten ontberen.”*

Werken vanuit kracht

In uw advies haalt u aan dat recente landelijke ontwikkelingen zoals een set van maatregelen waarvan de gemeenten bestuurlijke ondersteuning van het rijk middels lagere regelgeving kunnen verwachten (versmallen medische route; standaardisatie; tariefdifferentiatie), niet in dit plan zijn verwerkt. Ook verwijst u naar de Hervormingsagenda die nog opgesteld moet worden. U adviseert ons daarop te wachten zodat de gevolgen daarvan meegenomen kunnen worden in het *Versterkingsplan*. Zoals u in het raadsvoorstel kunt lezen moet het *Versterkingsplan* niet worden gezien als een statisch document, maar als de start van proces. Een proces dat de richting bepaalt en dat ruimte laat om te experimenteren. Dat ruimte biedt om aan te passen aan effecten van ingezette acties en dat ook ruimte biedt om te anticiperen op veranderingen in het landelijke beleid. Door nu de in het *Versterkingsplan* geformuleerde richting te kiezen, creëren we ons ruimte om juist het gesprek met anderen (zoals de rijksoverheid) aan te gaan op basis van kracht. Dit omdat wij weten waar wij naar toe willen.

Werken vanuit visie

Met de woorden 'motiveren en stimuleren om zich in te zetten voor zichzelf, elkaar en de gemeenschap' raken we de kern van de beleidsvisie waarom u vraagt en die aan de basis ligt van het *Versterkingsplan*. Ons beleid richt zich, zoals we in het begeleidende raadsvoorstel schrijven op:

- het versterken van het zelf organiserend vermogen van inwoners;
- de zelfredzaamheid en participatie van inwoners;

- het versterken van informele netwerken;
- het verbeteren van de afstemming van maatschappelijke organisaties op de behoeftes en vragen van inwoners, en;
- het versterken van de samenhang tussen wonen, welzijn en zorg.

Met het *Versterkingsplan* investeren we structureel in de versterking van de sociale basis en de lichte ondersteuning (zonder indicatie) van onze inwoners. Juist omdat wij verwachten dat onze inwoners, verenigingen en dorpen daar sterker van worden. Ondersteuning die gericht is op de behoefte van de inwoner, groep, kern of vereniging maar wel ondersteuning met als inzet om 'zichzelf overbodig' te maken. Een structurele investering oplopend naar € 580.000 vormen de kern van het *Versterkingsplan*. Een investering die, ondersteund door en in samenhang met verschillende andere in het versterkingsplan benoemde maatregelen, dient te leiden tot een besparing op de zorgkosten van € 880.000. Een besparing en geen bezuiniging omdat deze investering die de ondersteuning aan onze inwoners verbetert en vergemakkelijkt en die daarbij ook nog eens tot een besparing op de zorgkosten leidt zonder dat mensen niet meer passend worden ondersteund. Dit terwijl de in het *Versterkingsplan* opgenomen bezuinigingsvoorstellen slechts € 150.000 bedragen. Wij delen uw opvatting dat: *“hierdoor een sterkere nadruk komt te liggen op bezuinigen en beheersen van financiën dan op de ambitie om het Sociaal Domein te versterken,”* dan ook niet.

Financiële redenen

Naar houdbare gemeente financiën

Als overheid hebben wij de plicht om zorgvuldig om te springen met het door de burgers opgebrachte belastinggeld. Een gemeente moet, in tegenstelling tot de Rijksoverheid, ieder jaar een structureel sluitende meerjarenbegroting vaststellen en op dat gebied voorzien wij problemen. Die plicht is vastgelegd in de Gemeentewet.

U adviseert ons nu pas op de plaats te maken omdat de Rijksoverheid recentelijk € 1,314 miljard toe heeft gezegd voor 2022, bij het opstellen van het *Versterkingsplan* gingen we er echter al vanuit dat de Rijksoverheid een deel van de tekorten zou compenseren. Door de Commissie van Wijzen (CvW) is een uitspraak gedaan over de benodigde extra middelen voor de Jeugdzorg voor de jaren 2022-2028. In deze uitspraak komt de CvW (uitgaande van het tekort over 2019 van €1,816 miljard en corrigerende voor toekomstige ontwikkelingen in het accres, reeds ontvangen toegezegde incidentele middelen en verwachte besparingen) tot een bedrag van €1,314 miljard voor 2022 aflopende naar €0,811 miljard in 2028:

2022	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Uitspraak Commissie van Wijzen	1.314	1.454	1.365	1.258	867	811	811
Aandeel Valkenburg	0,84	0,93	0,87	0,79	0,52	0,48	0,48
x 1 mln.							
Zeker - besluit Rijk							
Onzeker - nog geen besluit Rijk							

Voor Valkenburg aan de Geul zou dit voor 2022 circa € 800.000 extra inkomsten betekenen aflopende naar € 480.000 in 2028. Wel, en dat noopt tot actie, gaan die extra middelen voor 2022 gepaard met een opdracht om landelijk te besparen op de jeugdhulp (€ 214 miljoen in 2022 oplopende naar € 1,017 miljard in 2028) door het invullen van een set maatregelen en daarbij wordt o.a. het breder invoeren van een praktijkondersteuner jeugd-ggz bij de huisarts genoemd. Vooralnog is enkel voor 2022 een besluit genomen door het Rijk, voor de jaren erna wordt dit probleem op het bordje van het nieuwe kabinet gelegd en is dus nog onduidelijk of en hoeveel extra geld er naar de gemeente komt en onder welke voorwaarden. Momenteel is het niet toegestaan door de toezichthouder om reeds rekening te houden met eventuele extra middelen vanaf 2023.

Hoewel de extra middelen een positieve signaal zijn kan dit voor ons echter geen aanleiding zijn om pas op de plaats te maken en even achterover te leunen. Zoals u in het bij het *Versterkingsplan* behorende raadsvoorstel kunt lezen, bedraagt de taakstelling sociaal domein in 2025 € 1.630.000. Om daar wat aan te doen, gaf de gemeenteraad ons de opdracht om te sturen op verbetering van het sociaal domein en de uitvoering ervan. Een opdracht waarbij we langs drie pijlers moeten zoeken:

- verbetering van de sturing op de uitvoering en concrete bezuinigingsmaatregelen;
- ambitieus begroting, en;
- het inzetten van stelposten.

Dit om te voorkomen dat we in dermate grote problemen komen dat een visitatie- of andere commissie ons moet komen doorlichten. Om aan de eerste twee pijlers vorm te geven is dit *Versterkingsplan* opgesteld. Als we alle maatregelen doorvoeren en alles komt precies zo uit als waarmee we in het plan rekenen dan vermindert dit tekort op termijn met € 860.000. Er resteert dan nog steeds een tekort ervan uitgaande dat een nieuw kabinet het besluit van de CvW volgt (mede doordat de extra middelen jeugd ook een aflopende reeks kennen):

	2021	2022	2023	2024	2025
Saldo taakstelling sociaal domein begroting 2021	€ -1.605.243	€ -1.706.130	€ -1.697.132	€ -1.630.371	€ -1.630.371
Investeringen	€ -340.900	€ -616.292	€ -569.492	€ -579.492	€ -579.492
Waarvan incidentele dekking vanuit reserve sociaal domein	€ 100.000	€ 125.000			
Beoogde voordelen	€ 501.427	€ 667.510	€ 989.818	€ 1.192.709	€ 1.388.099
Netto effect	€ 260.527	€ 176.218	€ 420.326	€ 613.217	€ 808.607
Saldo taakstelling sociaal domein na versterkingsplan SD	€ -1.344.716	€ -1.529.912	€ -1.276.806	€ -1.017.154	€ -821.764
Extra middelen jeugd Commissie van Wijzen		€ 836.063	€ 927.555	€ 865.637	€ 790.198
Risico autonome kostenstijging Jeugd/Wmo	pm-	pm-	pm-	pm-	pm-
Risico daling inkomsten hereiking gemeentefonds	pm-	pm-	pm-	pm-	pm-
Saldo per jaar	€ -1.344.716	€ -693.849	€ -349.251	€ -151.517	€ -31.566
Saldo cumulatief (interen op eigen vermogen)		€ -2.038.564	€ -2.387.815	€ -2.539.332	€ -2.570.898

In het meest positieve geval kan de taakstelling sociaal domein in 2025 nagenoeg geheel worden ingevuld. Hierbij echter een aantal belangrijke kanttekeningen:

- Als eerste is het onzeker dat een nieuw kabinet het advies van de CvW ook volledig volgt en onder welke voorwaarden (bijv. aanvullende taken).
- Ten tweede is er een risico op lagere gemeentefonds inkomsten ten gevolge van de herijking van het gemeentefonds.
- Ten derde hebben we in het *Versterkingsplan* nog geen rekening hebben gehouden met de vergrijzing, demografische ontwikkelingen en de autonome ontwikkelingen van het zorggebruik. Een dergelijke prognose was nog niet beschikbaar ten tijde van de opstelling van het *Versterkingsplan* maar analyses van de trends van de afgelopen jaren laten zien dat er een hoog risico bestaat dat zorgkosten toenemen.
- Ten vierde bestaat het risico dat maatregelen in het *Versterkingsplan* lager uitvallen dan verwacht en dat bij het aanhouden van het versterkingsplan niet geleerd kan worden bij het tot uitvoering brengen van de maatregelen in het plan.

Niet alleen: buurgemeenten

In uw advies stelt u de vraag: “*Waar zijn de andere gemeenten?*” U stelt die vraag op twee punten. Als eerste geeft uw aan: “*een vergelijking en het onderzoek met andere gemeenten die al eerder en*

vaak andere beleidskeuzes hebben gemaakt,” te missen. Bij het opstellen van het *versterkingsplan* en de erin opgenomen voorstellen is juist gekeken naar voorbeelden. Zo is voor de voorstellen over de gezins- en jongerencoaches nadrukkelijk gekeken naar een gemeente die hier heel ver in gaat, wordt voor wat betreft de Wmo aansluiting gezocht bij de gemeente Maastricht en zijn de voorstellen rond de verbetering van de inkoop jeugd één op één overgenomen van de regionale plannen

Als tweede mist u de regionale afstemming. De inkoop van zorg en ondersteuning voor zowel Wmo als Jeugdhulp gebeurt in afstemming met de regio. Wij volgens het plan *herijking Inkoop Wmo 2022*, en het *Transformatieplan Jeugd* is één op één vertaald in het voorliggende *Versterkingsplan*. Onze investeringen in het lokale veld hebben we niet vooraf afgestemd met onze buurgemeenten. Bij de implementatie en de uitvoering zoeken wij echter nadrukkelijk de samenwerking op met onze bureaus.

Niet alleen: onze inwoners

“Waar de leden van de Adviesraad zich dus (wederom) over verbazen is dat er weinig wordt uitgegaan van de stem van de burgers dan wel hoe de stem van de burger in de verschillende kernen en wijken een rol kan spelen in het Versterkingsplan. Net zo min is de leefwereld van de burgers meegenomen,” zo schrijft u in uw advies. Inderdaad zijn onze inwoners niet betrokken bij het opstellen van die *Versterkingsplan*. Tenminste niet direct. Wij hebben geen sessie georganiseerd om input op te halen voor het plan. Wel is er voor verschillende onderdelen input op gehaald onder betrokkenen. Zo is het voorstel om te investeren in jeugd- en jongerenwerk gebaseerd op een uitgebreid onderzoek onder onze jongeren. En opdracht die het jeugd- en jongerenwerk krijgt is juist niet ‘verticaal’ maar ‘horizontaal’: ondersteun onze jongeren bij wat zij willen, geef hun leefwereld mee vorm. Zo geven wij het gros van onze investeringen vorm.

Zoals wij aan het begin van deze brief aangaven lezen in uw advies heel veel van wat wij willen bereiken met dit *Versterkingsplan*. Daarbij constateerden wij dat u op punten tot heel andere interpretaties komt dan wij hebben bedoeld. Wij hopen met dit antwoord duidelijk te maken dat uw en ons doel gelijk is en dat we er goed aan doen om nu te beginnen en niet te wachten.

Met vriendelijke groet,

het college van burgemeester en wethouders
van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

mr. G.S. Reehuis
algemeen directeur/gemeentesecretaris

D.M.M.T. Prevoo
burgemeester